Της Κυριακής Τσολάκη

????? ?????? ??? ? ?? ?????????? ??????? ??????? ??? ????? ????? ??? ????????? ????? ? ????? ?? ?????????? ????????? ???????? ????????????? ??????????. ???? ?? ???? ??? ???? ????????? ?????????? ???? ?????? ???? ?????????? ????????? ????????? ???? ?????????? ???? ??? ??? ????????? ??? ??????????? ??? ?????? ??????? ???????? ??? ?? ???????????? ???? ?????????? ???????. ???? ??? ? ????????????? ??? ???????????? ?????????? ??? ???????????? ??? ???? ???? ?????? ???? ??? ???????. ?????????? ?????????? ??? ??? ????? ?????? ??? ?????????? ?? ??????? ??? ????????? ???? ?????????, ??????? ????????, ??????, ??????, ????? ??? ???????????, ??? ??? ????? ?????????? ??? ??????? ????????????? ??? ?.?. ???????????? ???? ??? ????????????? ??? ?????????? ?????????? ????????? ??? ???????? ????? ??????? ??? ???? ????????????? ??? ???????? ?? ?????? ?? ?????? ????, ???????? ?????????? ????? ?????? ?? ?????? ????? ??? ?????????? ?????????? ?? ????????? ?? ???????? ??? ????????. ????????????, ένα πολύ σοβαρό ζήτημα ήταν η προσπάθεια επανάκτησης των κατασχεμένων ακινήτων...

Η βιβλιογραφική άνθηση της ιστορίας του ελληνικού εβραϊσμού και το... κενό

Τώρα ένας τόμος που αποτελείται από 171 σελίδες επιχειρεί να καταγράψει τη μετέωρη επιστροφή των Ελλήνων Εβραίων στον γενέθλιο τόπο κατά τα δύο πρώτα έτη της μεταπολεμικής ανασύστασης της Κοινότητας (1945-1946). Το βιβλίο «Ξανά στη Σαλονίκη» (εκδόσεις Πόλις) αποτελεί καρπό μεταδιδακτορικής μελέτης που εκπόνησε στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας τα έτη 2015-2017 ο συγγραφέας Λέων Ναρ. Ο ίδιος με το πόνημά του αυτό προσπαθεί να καλύψει ένα κενό της ιστορίας των Εβραίων της πόλης. «Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε μια βιβλιογραφική άνθηση γύρω από την ιστορία του ελληνικού εβραϊσμού η οποία εστιάζει κυρίως στην προπολεμική πορεία των κοινοτήτων στον ελλαδικό χώρο, στην καταστροφή τους κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και στην εξόντωση των Ελλήνων Εβραίων. Λίγα στοιχεία είναι όμως γνωστά για τους επιζώντες του Ολοκαυτώματος και για την επιστροφή τους στην Ελλάδα, όπου επιχείρησαν να ξαναπιάσουν την ‘άκρη του νήματος’ και να ‘ξαναχτίσουν’ τις κοινότητες και τις ζωές τους», λέει στο makthes.gr.

Η μελέτη χρησιμοποιεί ως ερευνητικό εργαλείο πλούσιο αρχειακό υλικό. Τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της ΙΚΘ, τόσο της πρώτης μετακατοχικής διοίκησης όσο και του πρώτου αιρετού Κοινοτικού

Phoca PDF

Συμβουλίου, το πλουσιότατο Ιστορικό Αρχείο της Κοινότητας και η αλληλογραφία της με ένα σωρό επίσημους φορείς της χώρας αποτελούν μερικές από τις πολύτιμες πηγές που χρησιμοποιεί ο ερευνητής. Αξιοποιείται επίσης, και η εφημερίδα *Ισραηλιτικόν Βήμα*, η οποία κυκλοφορούσε στη Θεσσαλονίκη το 1945-1947.

Η ανάγκη για μια «νέα ταυτότητα»

Στις σελίδες του βιβλίου καταγράφονται όλα τα εμπόδια που συνάντησε η επανένταξη των Θεσσαλονικιών Εβραίων στη συλλογικότητα της πόλης, τα οποία μοιάζουν πραγματικά αξεπέραστα. Η Ισραηλιτική Κοινότητα προσπάθησε να οργανώσει τις κοινοτικές δομές, κατά το πρότυπο της προπολεμικής περιόδου, να ορίσει με ακρίβεια τα κριτήρια της οικονομικής ενίσχυσης και περίθαλψης των απόρων και να επαναλειτουργήσει τις εκπαιδευτικές της δομές. «Τα προβλήματα που έπρεπε να αντιμετωπιστούν άμεσα (στέγη, τροφή και επαγγελματική αποκατάσταση), τα θέματα περίθαλψης, καθώς και άλλα έκτακτα ζητήματα που παρουσιάζονταν καθημερινά η ΙΚΘ τα αντιμετώπιζε, τις περισσότερες φορές, χωρίς την παραμικρή συνδρομή του κράτους, λες και τα μέλη της Κοινότητας δεν ήταν Έλληνες πολίτες», λέει ο Λέων Ναρ. «Σκεφτείτε ότι πολύ συχνά, οι επανακάμψαντες στην πόλη έβρισκαν τα σπίτια τους κατειλημμένα από καταπατητές, με αποτέλεσμα κάποιες εβραϊκές οικογένειες να μοιράζονται δωμάτια του ίδιου διαμερίσματος, ενώ άλλες να κοιμούνται σε χώρους που διέθετε η Κοινότητα, οι οποίοι, ωστόσο, δεν πληρούσαν ούτε καν τις στοιχειώδεις συνθήκες υγιεινής», συμπληρώνει.

Σύμφωνα με όσα διαβάζουμε στο βιβλίο τα μέλη της Κοινότητας έπρεπε ουσιαστικά να διαμορφώσουν μια «νέα ταυτότητα», σε σχέση και με τους υπόλοιπους συμπολίτες τους, από τους οποίους «άλλοι έδειξαν το ανθρωπιστικό τους πρόσωπο την περίοδο της γερμανικής κατοχής, είτε κρύβοντας είτε περιθάλποντας Ισραηλίτες, και άλλοι –είτε από αδιαφορία ή από προσωπικό οικονομικό όφελος– δεν ενδιαφέρθηκαν για την τύχη των συνανθρώπων τους». Η μελέτη παρακολουθεί διαδρομές και επιλογές (οικογενειακές, κοινωνικές κ.ά.) πολλών από αυτούς που επέστρεφαν σταδιακά στη γενέθλια πόλη (άλλοι από τα στρατόπεδα εξόντωσης, άλλοι από την Αντίσταση και άλλοι από τους τόπους όπου είχαν κρυφτεί). Επίσης, εξετάζει τις πιθανές αιτίες που οδήγησαν πολλούς Θεσσαλονικείς Εβραίους στη μετανάστευση (κυρίως στις Η.Π.Α. και στο Ισραήλ) στα τέλη της δεκαετίας του 1940 και στις αρχές της δεκαετίας του 1950. «Τα εμπόδια που συναντούσε η επανένταξη των Σαλονικιών Εβραίων στη συλλογικότητα της πόλης και τα προβλήματα που έπρεπε άμεσα να αντιμετωπίσουν, έχουν αναδειχθεί ερευνητικά και ιστοριογραφικά μόλις τα τελευταία χρόνια. Η Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης είχε να διαχειριστεί αυτή τη δυσάρεστη πραγματικότητα. Δεν ήταν καθόλου εύκολο να συνθέσει την ιστορική διαδρομή των πολλών ‘απόντων’, από τη στιγμή που τα θραύσματα της ιστορίας ήταν δύσκολο να αναπλάσουν την ιστορική μνήμη και να ζωντανεύσουν με επάρκεια το παρελθόν εξαιτίας των αλλεπάλληλων καταστροφών και αλλοιώσεων του αστικού ιστού. Μάλιστα, η γενοκτονία των Ελληνοεβραίων πολιτών της Θεσσαλονίκης δεν εξελίχθηκε μόνο με εντολές που προέρχονταν από το Βερολίνο αλλά και με την επισώρευση αρκετών τοπικών πρωτοβουλιών», τονίζει ο μελετητής.

Phoca PDF

?? ??????? ?????? ??? ??? ???????? ??? ????????? ?????????

Γέννημα θρέμμα της Θεσσαλονίκης, με σπουδές στην κλασική φιλολογία, μέλος της Ισραηλιτικής Κοινότητας της πόλης και οι ίδιος, έχοντας λογοτεχνικές καταβολές αφού είναι γιος του αείμνηστου συγγραφέα Αλμπέρτου Ναρ, ο Λέων Ναρ έχει στο ενεργητικό του μια μεγάλη γκάμα συγγραφικής έκφρασης (ιστορία, λογοτεχνία, θεατρικό έργο κ.α.). Ποιες ήταν οι φιλοδοξίες του γράφοντας τη μελέτη αυτή; «Ήθελα να αναδείξω τις πιθανές αιτίες για την ολιγωρία της ελληνικής πολιτείας, αφού με μια σειρά νόμων επιβεβαιώνεται, τελικά, η διαφορετική αντιμετώπιση των μελών της Ι.Κ.Θ. Έτσι, η μελέτη παρακολουθεί τις διαρκείς –άγονες ωστόσο– προσπάθειες για την επανάκτηση των κατασχεμένων ακινήτων, με δεδομένη την αδιαφορία του κράτους, σταθμίζει την έλλειψη διάθεσης εκ μέρους του κράτους να έρθει σε αντιπαράθεση με τους μεσεγγυούχους και αξιολογεί τη μεταπολεμική λεηλασία του κατεστραμμένου ισραηλιτικού νεκροταφείου με τους 300.000 τάφους από τις τοπικές αρχές», λέει.

Πόσο όμως ως μελετητής μπορεί να είναι απεγκλωβισμένος από συναισθηματικές «εμπλοκές» και να κρατηθεί μακριά από μεροληψίες; «Ο ερευνητής είναι υποχρεωμένος να μείνει αποστασιοποιημένος από τα γεγονότα, παρουσιάζει και αξιολογεί τα τεκμήρια και ο αναγνώστης καλείται τελικά να αξιολογήσει αν ο ιστορικός έκανε καλά τη δουλειά του. Άρα, τελικά, το μόνο που οφείλει να κάνει ο ερευνητής είναι να τιθασεύσει τον πελώριο όγκο του υλικού που οφείλει να διαχειριστεί. Το σίγουρο είναι πάντως πως η κοινωνία δεν έχει συνειδητοποιήσει ακόμη το μέγεθος και τη σημασία της λεηλασίας», καταλήγει ο Λέων Ναρ.

INFO

Το βιβλίο του Λέοντος Ναρ με τίτλο "Ξανά στη Σαλονίκη. Η μετέωρη επιστροφή των Ελλήνων Εβραίων στον γενέθλιο τόπο (1945-1946) θα παρουσιαστεί στις 12 Δεκεμβρίου στις 7μμ στην Αίθουσα "Μανώλης Αναγνωστάκης" του δημαρχείου Θεσσαλονίκης. Με τον συγγραφέα θα συζητήσουν οι: Γιώργος Αντωνίου (Επίκουρος Καθηγητής ΑΠΘ, Έδρα Εβραϊκών Σπουδών) και Νίκος Μαραντζίδης (Καθηγητής ΠΑΜΑΚ, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών), ενώ χαιρετισμό θα απευθύνουν ο Γιάννης Μπουτάρης (δήμαρχος Θεσσαλονίκης) και ο Δαυίδ Σαλτιέλ (Πρόεδρος του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδας και Πρόεδρος της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης).

ΠΗΓΗ: ιστοσελίδα makthes**, 8.12.2018**

Phoca PDF